

Ketenaanpak nodig voor vermindere antibioticagebruik vleeskuikens

In het project Antibioticavrije Productie werken bijna alle schakels uit de pluimveevleesketen samen om te komen tot een drastische vermindering van het antibioticagebruik. Over anderhalf jaar is duidelijk wat praktisch en economisch haalbaar is.

BERRIE KLEIN SWORMINK

Het gebruik van antibiotica in de vleeskuikensector is in de afgelopen tien jaar fors gestegen. Uit cijfers van Wageningen Universiteit, vastgelegd in de zogenoemde MARAN-rapportage, blijkt dat een vleeskuiken in zijn leven van 42 dagen 5 dagen antibiotica slikt. Dit is een gemiddelde. In de praktijk zijn de verschillen tussen bedrijven erg groot. De druk om het gebruik van antibiotica te minderen is groot. De laatste jaren is meer bekend geworden over het verband tussen het gebruik van antibiotica in de veehouderij en resistentie tegen antibiotica in de humane gezondheidszorg. Minister Verburg van LNV heeft aangekondigd dat in 2013 het gebruik van antibiotica in de veehouderij met 50 procent moet zijn teruggebracht. De minister ziet ook wel in dat dit niet zonder slag of stoot zal gaan. Daarom ondersteunt ze onder meer het project Antibioticavrije Productie dat zowel in de varkenshouderij als in de pluimveevleessector wordt uitgevoerd. "We gaan in dit project bekijken of antibioticavrij produceren haalbaar is. Het moet

FOTO: MARCEL BEKKEN

De kwaliteit van de broedeieren wordt gecontroleerd. Opfokker, vermeerderaar en broederij hebben veel invloed op de kwaliteit van de kuikens waarmee de vleeskuikenhouder straks werkt.

Opvang kuikens is cruciaal

economisch haalbaar zijn, maar mag ook de gezondheid en het welzijn van de dieren niet in gevaar brengen", zegt Bas Koot, directeur van broederij Lagerwey in Lunteren. Koot is de kartrekker van het project in de pluimveevleessector. "Het verminderen van het antibioticagebruik vergt inspanningen in alle schakels van de pluimveevleesketen. Het is niet een

kwestie van alleen zoeken naar mogelijkheden op het vleeskuikenbedrijf." Naast broederij Lagerwey doen mee aan het project: twee bedrijven die vleeskuikenouderdieren opfokken, vier houders van vleeskuikenouderdieren en acht vleeskuikenhouders.

Plan van aanpak

Van deze bedrijven wordt momenteel het antibioticagebruik in de afgelopen jaren vastgelegd: de zogenoemde nulmeting. Het managementteam van ieder bedrijf, meestal de pluimveehouder samen met zijn dierenarts en voervoorzitter, maken vervolgens een inventarisatie van verbeter-

Vleeskuikenhouder Harrie Scholten, Driel: 'Durf te wachten met antibioticakuur'

Harrie Scholten in Driel is één van de vleeskuikenhouders in het project Antibioticavrije Productie. Scholten houdt zelf 43.000 kuikens en is daarnaast bedrijfsleider op een bedrijf met 175.000 dieren. Hij ziet goede kansen om met een gerichte aanpak het gebruik van antibiotica fors te verminderen. "Daarvoor is een aanpak op alle fronten nodig. Als vleeskuikenhouder moeten we zorgen dat het management op onze bedrijven optimaal is. Vooral het goed opvangen van eendagskuikens in de stallen weegt zwaar. Ook zullen we moeten leren om minder snel in te willen grijpen met antibiotica. Het is belangrijk om de herkomst van de dieren te kennen, te weten welke kiemen ze mogelijk bij zich dragen en voor welke antibiotica ze gevoelig zijn", aldus Scholten. "En het is aan de voorgaande schakels in de keten om ervoor te zorgen dat wij een kuiken in het hok krijgen met een goede weerstand en weinig ziekteverwekkende kiemen." Vleeskuikenhouder Scholten verwacht dat de welzijnsregels voor de vleeskuikenhouderij, waardoor de hokbezetting per vierkante meter afneemt, ook helpen om het antibioticagebruik te verminderen. "Als vleeskuikenhouder moeten we minder de grenzen op willen zoeken."

punten. “Ze krijgen daarbij hulp van een externe dierenarts die de bedrijven als coach ondersteunt”, vertelt Koot. “Dit alles leidt tot een plan van aanpak voor ieder bedrijf, dat moet resulteren in een lager antibioticagebruik.” Komend najaar zijn de plannen klaar. Vanaf december-januari gaan de pluimveehouders ermee aan de slag.

Fokkerij

Formeel zijn de fokkerijorganisaties geen partij in het project. Toch gaat Koot ervan uit dat ook de fokkerij inspanningen zal leveren om te komen tot een forse vermindering van het antibioticagebruik. “Jarenlang is er vooral gefokt op groei en voerbenutting. De vraag naar kippen met weerstand neemt toe. Daar zullen fokkerijorganisaties op inspelen. Maar dat kost tijd.” Koot constateert dat het wat uitgangsmateriaal betreft nog niet zo simpel is om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. “In Engeland leek bijvoor-

beeld een paar jaar geleden veel vraag te ontstaan naar de zogenoemde ‘free range’-kip, een beetje vergelijkbaar met Volwaard hier. Broederijen contracteerden massaal de daarvoor noodzakelijke, wat langzamer groeiende kippen. Vervolgens kwam de economische crisis en koos de Engelse huisvrouw weer massaal voor het goedkoopste stukje vlees. Duizenden moederdieren van het langzaam groeiende ras moesten vervolgens geslacht worden voor ze ook maar één ei gelegd hadden.”

Moederdieren

Opfokker, vermeerderaar en broederij hebben veel invloed op de kwaliteit van de kuikens waarmee de vleeskuikenhouder werkt.

Broederij Lagerwey is betrokken bij een experiment om jonge, toekomstige moederdieren op opfokbedrijven een betere start te geven door ze de eerste vier levensdagen op te fokken in een couveuse-systeem, het zogenoemde Hatchbrood-systeem. Koot veronderstelt dat er daarnaast voor opfokbedrijven het nodige te winnen is door beter volgens de behoefte van de dieren te voeren. “Nu heeft een opfokbedrijf vaak maar één voersoort op voorraad. Door met meerdere voeders te

werken, kun je beter inspelen op de specifieke voerbehoefte. We moeten niet vergeten dat maar liefst 52 procent van de medicijnen in de pluimveevleessector worden ingezet vanwege darmstoornissen.” Ook in de vermeerderingssector lijkt verbetering mogelijk. “Een conclusie van ons project zou bijvoorbeeld kunnen zijn dat je alle vermeerderingsbedrijven naar pluimveearme gebieden moet verplaatsen om de ziektedruk te beperken. Van zo’n conclusie kun je je afvragen of die reëel is. Maar waarschijnlijk kun je ook dichter bij huis al veel bereiken. Ouderdieren zitten veertig weken in een stal en gedurende die periode zie je het aantal kiemen in broedeieren oplopen. Met betere hygiënemaatregelen is dat mogelijk te voorkomen. Denk bijvoorbeeld aan het tussentijds schoonmaken van de legnesten.”

Broederij

En ook in eigen huis, de broederij, ziet Koot mogelijkheden tot verbetering. “Natuurlijk zijn broederijen altijd al bezig met het zo laag mogelijk houden van de besmettingsdruk. Daarmee boeken we nog steeds vooruitgang. Zo gaan we dit jaar de logistiek bij het overleggen van eieren op achttien dagen aanpassen. We verplaatsen straks alleen nog de eieren waarin een kuiken groeit. Voorheen deden we het andersom en paktten we de onbevuchte eieren op. Onderzoek toonde aan dat hierbij de kans op kiemverspreiding groter is.”

Vleeskuikenbedrijven

“Op de meeste vleeskuikenbedrijven is nog een grote slag te slaan”, constateert Koot. “Vooral in de eerste levensweek zijn de stalomstandigheden vaak niet optimaal. Dit gaan we zichtbaar maken met meetunits die we in de stallen hangen, en vleeskuikenhouders kunnen extra begeleiding krijgen bij de ontvangst van de kuikens. Specifieke aandachtspunten zijn de waterkwaliteit, de vloertemperatuur en het CO₂-gehalte van de stallucht.” Koot is ervan overtuigd dat de komende jaren een forse vermindering van het antibioticagebruik in de vleeskuikenhouderij mogelijk zal zijn. “Maar dat lukt alleen als alle schakels in de keten zich daarvoor inspannen.” §

Bas Koot, directeur van broederij Lagerwey: ‘Alle schakels in de keten moeten zich inspannen, anders lukt het niet om het antibioticagebruik te verlagen.’

